

PROJEV PŘEDSEDY GRANTOVÉ AGENTURY ČR IVANA NETUKY

Vážený pane předsedo, milé kolegyně, vážení kolegové, dámy a pánové,

především děkuji za pozvání na zasedání Akademického sněmu.

V úvodu bych chtěl vzpomenout, že je tomu víceméně jeden rok, kdy se Grantová agentura ČR ocitla v intenzivní palbě kritiky. Připomínám, že určitou roli sehrál fakt, že v grantových soutěžích byla nízká úspěšnost – zhruba 17,5 %. Většina odborné veřejnosti za příčinu považovala nešťastnou politiku ve mzdové oblasti; příslušná hesla zněla: „z grantových soutěží se stala loterie“ či „neňte nás plánovat mzdy“. Nejsilnější kritika však možná spočívala v konstatování, že GA ČR nedostatečně komunikuje, neumí přesvědčivě a zřetelně vysvětlit kroky, které přijímá. Od minulého podzimu nastaly mnohé změny – o některých z nich se zmíním. Na prosincovém zasedání Akademického sněmu jsem uvedl, že při výjezdním zasedání GA ČR bylo možné k výměně názorů využít setkání s čelnými představiteli klíčových hráčů na poli základního výzkumu; mám na mysli představitele AV ČR, Rady pro výzkum, vývoj a inovace, Konference rektorů a Rady vysokých škol (RVŠ). Mimochodem, s předsedou RVŠ doc. Jakubem Fischerem jsme se dohodli, že bude účelné v rámci rozšíření a zintenzivnění komunikace uspořádat diskusní fórum (posléze jej pod názvem *Role GA ČR ve financování základního výzkumu* zorganizovala RVŠ v únoru 2015 na Univerzitě Karlově). Na podzim 2014 se rovněž prolomila komunikace s Národním kontaktním centrem *Ženy a věda*, s jehož představitelkami jsme se dohodli, že bude vhodnější prodiskutovat některé palčivé otázky zapojení žen-vědkyň do vědy osobně, nežli si vyměňovat názory prostřednictvím médií, ombudsmana apod.; setkání se uskutečnilo a těší mě, že jsme si řadu záležitostí vyjasnili. Konal se rovněž seminář, jehož se zúčastnili i zástupci z AV ČR, a to na téma praktických informací pro uchazeče o grantové projekty (*Vysoká škola ekonomická, únor 2015*); na základě žádosti brněnských kolegyně a kolegů se podobný seminář konal i v Brně (březen 2015). Dále se GA ČR podílela na programu semináře *Novinky v oblasti vědy, výzkumu a inovací v roce 2015 a střednědobého výhledu*. Jsem rád, že se podařilo připravit seminář *Mezinárodní publikační praxe v oborech společenských a humanitních věd*, který se uskuteční 20. května 2015 v sídle Akademie věd na Národní třídě.

Rád bych uvedl, že předsednictvo GA ČR udělilo čtyři ceny předsedy, jejichž vyhlášení se uskuteční 1. října 2015, a že opět plánujeme výjezdní zasedání GA ČR (prosinec 2015). Také mě těší, že předseda AV ČR prof. Jiří Drahoš přijal mé pozvání na začátek května, kdy budeme pokračovat v rozhovorech o problematice, která se týká AV ČR a GA ČR. V obdobném termínu nás navštíví představitelé *Fóra Věda žije!*, kteří o setkání projeví zájem. Připomínám, že k působení GA ČR jsem v poslední době poskytl rozhovory pro *Lidové noviny*, *iForum* a také *Akademický bulletin* (viz AB 4/2015).

Od poloviny prosince 2014 se uskutečňují četná jednání s Úřadem vlády ČR, na nichž se setkávám mj. s prof. Jiřím Chýlou a dr. Karlem Aimem jako zástupci AV ČR. Jednání se týkají rozpočtu, zákona o výzkumu, vývoji a inovacích a také nového organizačního uspořádání, podle něhož má být do zřizovaného ministerstva včleněna nejen GA ČR, ale také Technologická agentura ČR. Diskuse pokračuje a určitě není uzavřená, protože existují mnohé problémy, které mohou krajinu základního výzkumu změnit; hovoří se například o tom, jaké jsou pojistky pro autonomii agentury, pro zachování vysoké náročnosti hodnocení, odbornosti při rozhodování atd. Rozpočtová jednání prozatím pro GA ČR nevycházejí příznivě; pokud nyní nedojde k nějaké další změně, mohou nastat problémy s financováním v důsledku nárůstu počtu návrhů projektů v souvislosti s rozběhem výzkumných center *OP VaVpI*. Bylo by jistě žádoucí rozšířit mezinárodní spolupráci, zatím si to ale nemůžeme dovolit. Chtěli bychom také poskytnout více prostředků pro mladé vědecké pracovníky, a to prostřednictvím posílení juniorských grantů. Zintenzivnění komunikace s vědeckou veřejností a čelnými představiteli hlavních hráčů na poli základního výzkumu bezpochyby nastalo a přineslo pozitivní výsledky. Některé bolavé věci se podařilo vyřešit, o tom se nyní zmíním.

Uvedu nyní několik údajů, které se týkají grantových soutěží. Nejprve k projektům s počátkem řešení leden 2015, tedy nedávno zahájených grantů: posuzovaných návrhů bylo 2213, z toho návrhů na standardní granty 1845, což bylo méně než v předcházejícím roce. Juniorských návrhů, přesněji řečeno návrhů na juniorské granty, jsme obdrželi 204; bilaterálních mezinárodních projektů 56 a projektů na principu Lead Agency s Rakouskou agenturou Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung (FWF) 108. Celkem jsme financovali 574 grantů, z toho ve standardní soutěži 500 (oproti 362 v předchozím roce). Juniorských grantů bylo uděleno 59, bilaterálních 11 a 9 v rámci Lead Agency. Rád bych zdůraznil, že jeden z bodů loňské kritiky GA ČR přece jen dosáhl narovnání. Ve standardní soutěži byla úspěšnost 27,1 % (v předcházejících dvou letech se pohybovala kolem 17,5 %). Kolegům z ústavů AV ČR blahopřeji, neboť jejich úspěšnost je 32,8 % (v případě juniorských grantů je celkově 28,9 %, u AV ČR 35,7 %).

Ještě několik poznámek k novým soutěžím, u nichž nedávno skončilo podávání návrhů projektů. Počet přijatých návrhů projektů s počátkem řešení leden 2016 je 2365, standardních 1949 (nárůst), u juniorů 297 (rovněž nárůst). Jedním z kritizovaných aspektů v juniorských grantech je nevhodnost jejich zaměření pro společenské a humanitní vědy. V tomto roce však přišlo ze společenských a humanitních věd 40 návrhů oproti 25 v roce 2014. Dále jsme obdrželi 51 návrhů na bilaterální mezinárodní spolupráci a na Lead Agency 68.

Závěrem bych rád informoval, že dochází k podstatné obměně pracovníků hodnotících panelů. Konstituovány byly panely pro období od 1. dubna 2015 do 31. března 2017. V GA ČR působí 39 panelů po osmi až dvanácti členech. Počet

nominací, které jsme obdrželi, byl 771, z toho bylo 26,9 % návrhů z AV ČR. Z nominací z AV ČR bylo do panelů zařazeno 60,4 %. Jsme rádi, že je zastoupení kvalitních odborníků z AV ČR tak silné. Celkový počet panelistů je 400, z toho z AV ČR je 31,3 %.

Snažíme se v rámci rozpočtu GA ČR vytvářet podmínky, abychom co nejvíce kvalitních grantů mohli financovat. Děláme pro to maximum.